

ΟΙ ΑΓΝΟΟΥΜΕΝΟΙ

Θεέ μου τους αγνοούμενους
 βοήθα να βρεθούν
 για να 'ρτουν εις τα σπήθκια τους
 τζι' ούλλοι τους να χαρούσιν.
 Δεκατρία χρόνια είν' αυτά
 που λείπουν που κοντά μας
 τζιαι μείναν μαύρα, σκοτεινά
 τα σπήθκια τα δικά μας.
 Η μάνα τ' αγνοούμενου
 μερόνυχτα στενάζει
 την Παναγιά παρακαλεί
 τζιαι τάματα της τάσσει.
 Πόσα μωρά γεννήθηκαν
 χωρίς παπά να δούσιν
 στες συγκεντρώσεις τρέχουσιν
 να παρηγορηθούν.
 Ελπίζουν ν' ακούσουσιν
 πως ο παπάς τους ζει
 τζιαι γλήορα στο σπίτι τους
 θέ'ννα ξαναστραφεί.

Ανδρούλλα Σ. Ανδρέου
 Τάξη Δ, Β' Δημοτικό Σχολείο
 Παλλουριώτισσας
 Πρόσφυγας από το Βουνό Κερύνειας

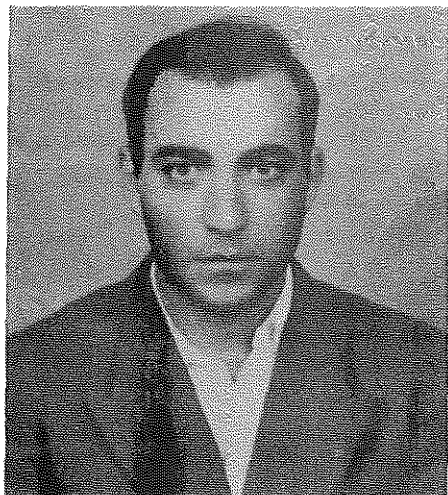
Ο Ήρωας Σπύρος Χατζηγιακουμή

Υπό ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤ. ΠΕΤΑΣΗ
 Δικηγόρου

Ανάμεσα στους ήρωες της κυπριακής
 λευτεριάς, που ολοπρόθυμα πρόσφεραν
 τον εαυτό τους θυσία αυταναγκαστική στο
 βωμό της λευτεριάς και του χρέους, συγ-
 καταλέγεται και ο Κυθρεώτης ήρωας μα και

μάρτυρας μαζί Σπύρος Χατζηγιακουμής.
 Γεννημένος να ζει λεύτερος και περήφα-
 νος -όπως χαρακτηριστικά έχει ειπωθεί-
 στις αετοφωλιές του Πενταδάχτυλου,
 χαλύβδωσε φρόνημα αλύγιστο και ήθος

αταλάντευτο. Εντάχθηκε στις γραμμές του απελευθερωτικού κινήματος με αποστολή την τροφοδοσία των ανταρτικών ομάδων της περιοχής. Συλλήφθηκε από τον ποικιοκρατικό στρατό και βασανίστηκε απάν-

Σπύρος Χ΄Γιακουμής

θρωπα για ώρες πολλές. Παρόλα όμως τα βασανιστήρια και την φοβερή δοκιμασία που υπέστηκε, στάθηκε ίσαμε το τέλος όρθιος και αλύγιστος. Δεν μίλησε και δεν πρόδωσε τους καταζητούμενους αγωνιστές. Γίνηκε πρότυπο καρτερίας και θάρρους, αντοχής και ελπίδας για τις μελλοντικές γενιές.

Στις γραμμές που ακολουθούν θα κάνουμε μια βιογραφική παρουσίαση του αθάνατου ήρωα της κυπριακής λευτεριάς και θα αναφερθούμε στην προσφορά και στα φρικτά μαρτύρια που υπέστηκε με καρτερία, ο άξιος τούτος πατριώτης της Κυθρέας, στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του 1955-59. Στοιχεία για τον ήρωα, εκτός από την οικογένεια του, μας παραχώρησε από την ανέκδοτη αρχειακή συλλογή του ο Αντισυνταγματάρχης Στυλιανός Πετάσης, Τομεάρχης τότες της περιοχής Κυθρέας και ομοχώριος του ήρωα.

Ο Σπύρος Χατζηγιακουμής γεννήθηκε στην Ενορία Συργανιά Κυθρέας στα 1932. Γονιό του ήταν ο Κώστας και η Ελένη Χατζηγιακουμή. Αφού τέλειωσε το δημο-

τικό σχολείο του χωριού του, ακολούθησε το επάγγελμα του πατέρα του που ήταν βοσκός. Κάθε μέρα γύριζε τις πλαγιές και τις βουνοκορφές του Πενταδάχτυλου βόσκοντας τις αίγες του. Από μικρός διακρινόταν για την αγάπη του προς την πατρίδα και την εκκλησία. Στις 25 τ' Οκτώβρη 1953 παντρεύτηκε με την Ειρήνη Γιάννη Ζήσιμου από τον Λάρνακα της Λαπήθου. Από τούτο τον γάμο του απέκτησε τέσσερα παιδιά: Τον Ανδρέα, τον Κώστα, τον Γιάννη και την Χρυστάλλα.

Ο Γιάννης μετά τη δολοφονία του πατέρα του από τους Άγγλους μετονομάστηκε Σπύρος.

Στα 1955, ο ήρωας Σπύρος Χατζηγιακουμής κατατάχθηκε στις τάξεις της ΕΟΚΑ και ανάλαβε σαν σύνδεσμος και σαν τροφοδότης των ανταρτικών ομάδων στην περιοχή του Πενταδάχτυλου. Αναλάμβανε όλες τις δύσκολες αποστολές που του ανέθεταν με θάρρος και αυτοθυσία. Η δραστηριότητα του αυτή επεσημάνθηκε από τους Άγγλους.

Στις 12 τ Οκτώβρη 1958, οι Άγγλοι επέβαλαν κατοίκον περιορισμό σε πολλά χωριά της περιοχής του Πενταδάχτυλου και της περιοχής Κυθρέας. Χιλιάδες Άγγλοι στρατιώτες πάνοπλοι διεξήγαγαν έρευνες τόσο στην οροσειρά του Πενταδάχτυλου όσο και στα γειτονοχώρια της Κυθρέας. Στις 4.00 η ώρα το πρωί, της ίδιας μέρας, όλοι οι άρρηνες κάτοικοι της Κυθρέας κλήθηκαν να μεταθούν στον Κεφαλόβρυσο της Κυθρέας. Εκεί υπήρχε μεγάλος περιφραγμένος χώρος με συρματοπλέγματα, όπου ένοπλοι Άγγλοι στρατιώτες οδηγούσαν τους άνδρες και τους είχαν υπό συνεχή ένοπλη φρούρηση. Στη συνέχεια τους οδηγούσαν ένα-ένα σε παρακείμενες σκηνές για ανάκριση. Σε μια από τις σκηνές αυτές υπήρχε ένας προδότης, ο γνωστός Κ. Αφού τέλειωναν την ανάκριση, οι ανακρινόμενοι περνούσαν από τη σκηνή του Κουκουλοφόρου. Όποιον ο κουκουλοφόρος έδειχνε σαν ύποπτο μεταφερόταν στις χαρουπαποθήκες του Σάββα Καλογήρου, όπου φρουρείτο από ένοπλους Άγγλους στρατιώτες και όπου υπήρχε ειδικό ανακριτικό τμήμα

από Άγγλους. Στις αποθήκες αυτές μεταφέρθηκαν 101 άτομα, ανάμεσα στους οποίους ήταν οι: Σπύρος Χατζηγιακουμής, Ανδρέας Λ. Μαραθεύτης, Κώστας Γαβριήλ, Ανδρέας Πετάσης, Μιχαήλ Αγγελή, Ανδρέας Κυριάκου και άλλοι. Άγγλοι στρατιώτες και Τούρκοι επικουρικοί άρχισαν ομαδικό ξυλοδαρμό με υποκόπανους των όπλων και ξύλα σ' όλους ανεξαιρέτα τους κρατούμενους.

Στη φωτογραφία η προτομή του Ήρωα της Ε.Ο.Κ.Α. Σπύρου Χατζηγιακουμή στο κέντρο της πλατείας του Κεφαλόβρυσου Κυθρέας. Διακρίνονται τα γράμματα «ΣΤΟΝ ΗΡΩΙΚΟ ΜΑΡΤΥΡΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ ΣΠΥΡΟ ΧΑΤΖΗΓΙΑΚΟΥΜΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΘΡΕΑ ΠΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΗΨΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΙΣ 16.10.1958.»

Στις 4.00 η ώρα το απόγευμα, ένας-ένας κρατούμενος οδηγόταν σε παρακείμενο μανδρί όπου και ανακρινόταν. Οι ανακρίσεις συνεχίστηκαν καθόλη τη διάρκεια της νύχτας. Οι κρατούμενοι άκουαν ευκρινώς τις κραυγές και τα βογγητά απ' τους ανακρινόμενους στο μανδρί. Ο ήρωας Σπύρος Χατζηγιακουμής επειδή ανάμεσα στους κρατούμενους υπήρχαν και νεαρά πρόσωπα τους συμβούλευε λέγοντας τους: «Προσέξτε ρε μικροί μήπως φοθηθείτε από τα βασανιστήρια και προδώσετε την

πατρίδα, ότι σας ρωτούν οι Άγγλοι να απαντάτε όχι, δεν ξέρω τίποτα, να απαντάτε μονολεκτικά ΟΧΙ!» και τους έλεγε την κυπριακή παροιμία: «Έναν οϊ αξίζει ένα ανώϊ» (έναν όχι αξίζει παραπάνω από μια πολυκατοικία).

Στις 13 του μήνα, η ώρα 9.00 το βράδυ, μεταφέρθηκε στο μανδρί για ανάκριση η ήρωας Σπύρος Χατζηγιακουμής. Υπέστηκε τα πιο θάναυσα βασανιστήρια καθόλη τη

διάρκεια της νύχτας. Το πρωί στις 14 του μήνα μεταφέρθηκε από Άγγλους ένοπλους στρατιώτες και Τούρκους επικουρικούς στην οροσειρά του Πενταδάχτυλου, όπου του ζητούσαν επίμονα να τους δείξει σπηλιές ή κρησφύγετα καταζητούμενων. Αυτός όμως αρνιόταν επίμονα και ξυλοκοπήθηκε άγρια επανειλημμένα. Το απόγευμα της ίδιας μέρας τον μεταφέρανε πίσω στο μανδρί και τον κλείσανε σ' ένα μικρό σπιτάκι της μάνδρας. Από τις 14 μέχρι τις 16 τ Οκτώβρη βασανιζόταν συνέ-